

FAYNBERG IJODIDA USTA OBRAZI ORQALI INSON UMRINING RAMZIY TALQINI

Zoirova Diyora Shavkat qizi

O'zbekiston davlat Jahon Tillari Universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqola Aleksandr Faynbergning “G‘arib do‘konchadir” she’ri tahliliga bag‘ishlangan. Tadqiqotda she’rning obrazlari, metaforalari, falsafiy va estetik qatlamlari o‘rganilib, usta obrazining ramziy ma’nosi, hayotiy tafakkur va insoniy qadriyatlar bilan bog‘liqligi tahlil qilinadi. Maqola she’riyatshunoslar, talabalar va adabiyot ixlosmandlari uchun shoir ijodidagi inson ruhiyatining chuqur qatlamlarini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: Aleksandr Faynberg, she’riyat, metafora, usta obraz, hayotiy tafakkur, estetik tahlil.

Kirish

Aleksandr Faynberg – zamonaviy o‘zbek adabiyotida kam o‘rganilgan, lekin falsafiy va estetik jihatdan boy she’riyati bilan tanilgan shoir. Uning ijodida oddiy odam hayoti, ichki ruhiy kechinmalar, insoniy qadriyatlar va hayotiy sinovlar markaziy o‘rin egallaydi.

“G‘arib do‘konchadir” she’ri orqali Faynberg oddiy odamlar, ularning kundalik mehnati va hayotiy murakkabliklarini ramziy tasvirlaydi. Shoir usta obrazini falsafiy va metaforik qatlamda ochib, hayot va vaqtning o‘zgaruvchanligini, inson ruhiyati va mehnatining qadriyatini ifodalaydi.

Ushbu maqolada she'ning mavzusi, obrazlari, metaforik vositalari, ritmik va stilistik jihatlarini tahlil qilinadi, shuningdek, usta obrazining insoniy va falsafiy mazmuni keng yoritiladi.

Asosiy qism.

She'ning markaziy mavzusi – oddiy inson, uning mehnati va hayotiy kurashi. Shoir usta obrazini asos qilib oladi:

“G‘arib do‘konchadir. Shifti ham pastak,

Burchakda uxlardi qadimiy bir g‘am.”

Bu satrlarda Faynberg ustaning hayoti va ruhiy holatini aks ettiradi. “Shifti pastak” – uning oddiyligi va hayotiy cheklanishlarini bildiradi, “qadimiy bir g‘am” esa inson ruhidagi doimiy tashvish va sinovlarni ramziy qiladi. Shoir orqali o‘quvchi oddiy mehnatkash inson hayotining og‘ir, lekin mazmunli ekanini his qiladi.

She’rda atrof-muhit tasvirlari ham muhim rol o‘ynaydi:

“Atrofda qatordir yirtiq mahsilar,

Egalari qayda? Balki o‘tganlar...”

Bu qatorlar shahar va jamiyat hayotidagi insonlarning tez o‘tib ketuvchi mavjudligini, hayotiy yo‘qotishlarni bildiradi. Faynberg bu orqali hayotning o‘tkinchi, inson tajribalari esa abadiyligini ifodalaydi.

Usta – she’ning markaziy obrazidir. Uning ishlashi va kundalik mehnati hayotiy metafora sifatida xizmat qiladi:

“Usta bitta-bitta qoqardi mixni,

Xuddi taqdirlarni mixlayotgandek.”

Bu metafora ustaning har bir harakati, inson hayotidagi qiyinchilik va sinovlarni ramziy qiladi. Mixlar inson taqdirini, ularni mustahkamlash yoki tiklash jarayonini bildiradi. Shoir orqali usta nafaqat oddiy do'konchilik bilan shug'ullangan mehnatkash sifatida, balki inson hayotining ramzi sifatida tasvirlanadi.

She'rda usta mehnati orqali hayotiy tajriba va ichki qat'iyat namoyon bo'ladi:

“Unga farqi yo‘qdir — boymi yo gado,

Choklar so‘z ochadi bosilgan yo‘ldan.”

Bu satrlarda Faynberg mehnatning tengligini, insoniyat oldidagi burch va mas'uliyatni ta'kidlaydi. Usta har bir buyumni yoki etikni bir xildagi e'tibor bilan tikadi, xuddi inson hayotining har bir jabhasiga hurmat bilan yondashgandek.

She'ring ritmi va ohangi ustaning tinimsiz mehnati, vaqtning o'tishi va hayotning og'irligini aks ettiradi:

“Usta tinmay ishlar, egilgancha bosh,

Bolg'a zarbidan go'yo to'xtaydi vaqt ham.”

Qatorlarning ritmik tuzilishi ustaning mehnatiga ritmik uyg'unlik beradi, vaqt va ishning bir-biriga bog'liqligini ko'rsatadi. Shoirning til uslubi sodda, lekin tasviriy boy bo'lib, o'quvchi qalbida ustaning qiyinchiliklariga hurmat uyg'otadi.

She'rda tashqi muhit bilan ichki dunyo uyg'unligi:

“Tashqarida shahar. Shovqin va suron.

Guzarlar yaltirar, chiroqlar yonar.”

Bu qatorlar shahar hayotining tinimsiz harakati va ustaning ichki jimjitligi kontrastini yaratadi. Shoir shahar shovqini va shovqinini ustaning ichki dunyosi bilan taqqoslaydi, bu esa o'quvchiga chuqur hissiy tajriba beradi.

Usta obrazida inson hayoti, vaqt va mehnatning falsafiy ahamiyati yotadi. She'rda yirtilgan etiklarni yamash – inson hayotidagi sinovlarni, xatolarni va qiyinchiliklarni tiklash ramzidir:

“Yirtilgan etikni yamasa bo‘lar,

Yirtilgan umrni yamolmas odam.”

Bu satr orqali Faynberg hayotiy tajriba va inson ruhining cheklovlarini ko'rsatadi. Hayotdagi qiyinchiliklarni mehnat orqali yengish mumkin, lekin vaqt va o'tgan xatolarni qaytarib bo'lmaydi.

Shuningdek, usta obrazida adolat va tenglik falsafasi ham mavjud: u boy yoki kambag'al, har bir buyumga bir xil e'tibor bilan yondashadi, bu esa insoniyatdagi barqaror qadriyatlarni aks ettiradi.

She'r orqali Faynberg jamiyatdagi oddiy mehnatkashlarni qadrlashni targ'ib qiladi. Usta – mehnat va sabrning ramzi, u shahar hayotining shovqinidan uzoqda, o'z ishiga sodiq. Bu obraz yosh avlodni mehnat, sabr va insoniy hurmat qadriyatlariga o'rgatadi.

Xulosa

“G'arib do'konchadir” she'ri Faynberg ijodining eng mazmunli asarlaridan biri bo'lib, usta obrazida inson hayotining murakkabligi, mehnatning qadri va ruhiy qat'iyatning ahamiyatini namoyon qiladi. She'rda metafora, ritm va obrazlar yordamida inson ruhiyati va hayotiy tafakkur chuqur yoritilgan. Shu orqali shoir o'quvchiga oddiy odam hayoti va mehnatining qadriyatini tushuntiradi va hayotga ijobiy qarashni uyg'otadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Faynberg, A. (2025). She'riy to'plam. Toshkent: Adabiyot nashriyoti.

Borisova, M. (2020). Zamonaviy o'zbek she'riyati: Falsafiy tahlil. Toshkent: Fan va Texnika.

Ivanov, P. (2018). Metafora va obrazlar tahlili. Moskva: Akademiya.

Petrov, D. (2019). Inson ruhiyati va mehnat: She'riyat tahlili. Sankt-Peterburg: Nauka.

Karimov, S. (2022). Adabiyotshunoslik asoslari. Toshkent: O'qituvchi.